

**ГУМАННА ПЕДАГОГІКА У КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ІДЕЇ ЯНУША КОРЧАКА
ПРО АБСОЛЮТНУ САМОЦІННІСТЬ ДИТИНИ**

**ДО 145-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПОЛЬСЬКОГО ЛІКАРЯ,
ПЕДАГОГА, ПИСЬМЕННИКА, ПУБЛІЦИСТА, ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Centrum Myśli Janusza Korczaka

Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu

Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України

Інститут педагогіки НАПН України

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства подвійного

підпорядкування (МОН та НАПН України)

Польський культурно-освітній центр УДПУ імені Павла Тичини

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних

працівників Черкаської обласної ради»

ГУМАННА ПЕДАГОГІКА У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ІДЕЇ ЯНУША КОРЧАКА ПРО АБСОЛЮТНУ САМОЦІННІСТЬ ДИТИНИ

**до 145-річчя від дня народження польського лікаря, педагога,
письменника, публіциста, громадського діяча**

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції з міжнародною участю

(м. Умань, 19 травня 2023 р.)

Електронне видання

Умань

2023

УДК 378(06)

Г94

Редакційна колегія:

Кравченко О. О., (голова ред. кол.), доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Бялик О. В., доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Ткачук Л. В., кандидат педагогічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Юрченко О. В., (відп. ред.) кандидат педагогічних наук, викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рецензенти:

Гавриленко Т. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та початкової освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка;

Попиченко С. С., кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. декана факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 13 від 25 травня 2023 р.)*

Г94 **Гуманна педагогіка у контексті євроінтеграції: ідеї Януша Корчака про абсолютну самоцінність дитини: до 145-річчя від дня народження польського лікаря, педагога, письменника, публіциста, громадського діяча [Електронний ресурс] :** електрон. вид. : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю (м. Умань, 19 трав. 2023 р.) / МОН України, Від. філос. освіти, заг. та дошкільної пед. НАПН України, *Ін-т пед. НАПН України [та ін.]* ; [редкол.: О. О. Кравченко (голов. ред.), О. В. Бялик, О. М. Коберник [та ін.] ; рец.: Т. Л. Гавриленко, С. С. Попиченко; О. В. Юрченко] (відп. ред.). – Умань : ЦП «Компринт», 2023. – 234 с.

Збірник містить матеріали виступів учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Гуманна педагогіка у контексті євроінтеграції: ідеї Януша Корчака про абсолютну самоцінність дитини» (19 травня 2023 р., м. Умань), в яких репрезентовано погляди сучасних дослідників на значущість ідей видатного польського педагога Януша Корчака та представлено практичну рефлексію його педагогічних надбань у просторі закладів середньої і вищої освіти України та країн ЄС.

УДК 378(06)

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела та вживання назв документів, власних імен тощо відповідають автори публікацій.

ISBN 978-617-8269-62-3

Уманський державний
педагогічний університет
імені Павла Тичини, 2023

ЗМІСТ

НАПРЯМ ПЕРШИЙ

*ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧНИЙ І ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИЙ
АСПЕКТИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ І ЖИТТЄТВОРЧОСТІ
ЯНУША КОРЧАКА***Березівська Лариса**

Януш Корчак в інформаційних ресурсах Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського: історико-джерелознавчий аспект 10

Карпенко Ореста

Педагогічна спадщина Януша Корчака у дослідженнях науковців України та Польщі 13

Левченко Наталія

Януш Корчак: історико-біографічний аспект 16

Матрос Ольга

Соціально-благодійна та публіцистична діяльність Януша Корчака в історії соціальної роботи 17

Моргай Лілія

Януш Корчак (1878–1942): біографічна довідка 23

Слюсаренко Ніна

Януш Корчак: віхи життєдіяльності і життєтворчості 26

Ткачук Мирослава

Порівняльні дослідження ідей Януша Корчака у контексті розвитку гуманістичної педагогіки 31

Чепіль Марія

Історико-біографічний аспект творчості Януша Корчака 35

Agnieszka Cybal-Michalska

Twórczość literacka świadectwem nieobojętności – o pedagogicznym «wycieniowaniu» dzieł Janusza Korczaka..... 38

Dorota Latour

Filmowe wizerunki Janusza Korczaka..... 41

НАПРЯМ ДРУГИЙ
ЯНУШ КОРЧАК І СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКІ ОСВІТНІ ЦІННОСТІ

Бойченко Валентина	
Ідея абсолютної самоцінності дитини у формуванні педагогічного мислення майбутніх учителів	43
Бурлаченко Єгор	
Права дитини: Януш Корчак і сучасність	46
Вітвіцький Вадим	
Досвід Януша Корчака у формуванні громадянської ідентичності здобувачів освіти в реаліях українського сьогодення	50
Дзюбенко Ірина	
Формування громадянськості: погляди Януша Корчака	53
Дічек Наталія	
Етика «Старого Лікаря», або життя як служіння дітям	56
Коберник Олександр	
Януш Корчак про виховання ціннісного ставлення до людей	61
Криворучко Інна	
Зв'язок ідей Януша Корчака з сучасними вітчизняними та європейськими духовними цінностями	64
Надім'янова Тетяна	
Дитяче щастя як цінність: погляди Януша Корчака на світ дитинства	66
Савченко Наталія	
Ідеї Януша Корчака у сучасному процесі освоєння культури та «профілактики відчуження»	71
Сотер Марія	
Формування ціннісних орієнтирів особистості у процесі вивчення іноземної мови (в контексті ідей Януша Корчака)	76
Співакова Інна	
Розвиток міжнародної співпраці навколо ідей та спадщини Януша Корчака	78

Юрченко Оксана, Юрченко Віталій

Проблематика діяльності шкіл національних меншин на зламі ХІХ–
ХХ століть

82

НАПРЯМ ТРЕТІЙ

*ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ЯНУША КОРЧАКА В ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ*

Кірдан Олена, Базик Юліана

Януш Корчак про майстерність вихователя 86

Костюкова Анна

Актуальність поглядів Януша Корчака при вивченні історії учнями в
новій українській школі 89

Мартинюк Вікторія

Педагогіка партнерства у виховному процесі 92

Нечерда Валерія

Роль педагогічних ідей Януша Корчака у формуванні успішної
особистості учня 96

Прищеп Світлана

Педагогічна спадщина Януша Корчака: вимоги до педагога 99

Ткачук Лариса

Януш Корчак про школу самореалізації та успіху 101

Турчина Ірина, Турчин Сергій

Ідеї Януша Корчака в контексті педагогіки партнерства нової
української школи 105

Чикалова Тетяна

Педагогічні ідеї Януша Корчака у світлі завдань Нової української
школи 109

Швед Ганна

Ідеї Януша Корчака в імплементації європейських виховних практик в
освітній процес закладів дошкільної освіти України 113

Юрченко Оксана

Взаємодія діалогу педагога та дитини у педагогічній спадщині
Я. Корчака 117

НАПРЯМ ЧЕТВЕРТИЙ
*РОЗВИТОК ГУМАНІСТИЧНИХ ІДЕЙ ЯНУША КОРЧАКА В
ЗАРУБІЖНІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ*

Бялик Оксана	
Проблема дитиноцентризму в сучасній школі	120
Гагарін Микола	
Потенціал виховних систем закладів освіти щодо формування особистості	124
Житнухіна Катерина	
Януш Корчак про вимоги до педагога-вихователя	126
Задорожня Олена	
Упровадження гуманістичних ідей Януша Корчака в закладах морської освіти	129
Зубко Ольга	
Актуалізація провідних педагогічних ідей Януша Корчака у контексті сучасного виховання (гендерний аспект)	132
Каплінський Василь, Дамзін Олександр	
Використання елементів театральної педагогіки в професійно-особистісному становленні майбутніх педагогів у ВДПУ ім. М. Коцюбинського	136
Кочубей Тетяна	
Педагогіка гуманізму Януша Корчака	140
Кравченко Оксана	
«10 заповідей Януша Корчака для батьків»: для прочитання батькам в умовах дистанційного освітнього процесу	143
Кудла Марія	
Педагогічні погляди Януша Корчака щодо проблем гуманістичного виховання особистості	147
Стельмащук Аліна	
Випередив епоху, в яку жив.....	151
Стеценко Надія	
Роль та значення гуманістичних ідей Януша Корчака у вихованні дітей .	154
Тітова Любов	
Гуманістичні ідеї у педагогічній спадщині Януша Корчака	158

НАПРЯМ П'ЯТИЙ

ЯНУША КОРЧАК ПРО ШЛЯХИ ПІЗНАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Гарбар Світлана

Педагогічні погляди Януша Корчака щодо формування особистості дитини 160

Дереш Валентина

Соціалізація дітей засобами журналістики: новаторський досвід Януша Корчака 163

Дудник Надія, Лепак Тарас

Толерентність як складова професійної компетенції сучасного педагога 166

Стребна Ольга

Сутність педагогічної спадщини Я. Корчака 170

Федорович Анна

Педагогіка дитини Януша Корчака 173

Холтобіна Олександра

Виховання дитини у спадщині Януша Корчака 176

НАПРЯМ ШОСТИЙ

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПОТРЕБИ ДИТИНИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Голуб Вікторія

Література для дітей і юнацтва як засіб проговорення та осмислення потреб сучасної дитини 179

Деордіца Христина

Впровадження ідей Януша Корчака у діяльність малих шкіл «Kaizen» ... 182

Савченко Наталія

Педагогічні погляди Януша Корчака щодо формування здорової особистості 185

Свйонтік Олександра, Шумик Наталія

Оповідання В. Сухомлинського у вихованні моральності дітей старшого дошкільного віку 189

Суятинова Катерина

Потреби дітей дошкільного віку 193

Ткаченко Ірина

Базові принципи організації навчання, зорієнтованого на цілісний розвиток здобувачів освіти 197

НАПРЯМ СЬОМИЙ

ПСИХОЛОГІЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ ТА ТВОРАХ Я. КОРЧАКА

Діхтяренко Світлана, Демчук Катерина

Використання казкотерапії у роботі з тривожністю дітей молодшого шкільного віку 200

Ковтанюк Максим

Взаємозв'язок між психологічними ідеями та педагогічною практикою на прикладі праць Я. Корчака 203

Коляда Наталія

Дитинство як психолого-педагогічний та соціокультурний феномен 206

Шеленкова Наталія

Дитиноцентризм у педагогічній спадщині Януша Корчака 210

НАПРЯМ ПЕРШИЙ

НАПРЯМ ВОСЬМИЙ

ЯК ЛЮБИТИ ДІТЕЙ: СИСТЕМА РОБОТИ ЗІ ЗНЕДОЛЕНИМИ ДІТЬМИ ЯНУША КОРЧАКА І СУЧАСНІ РЕАБІЛІТАЦІЙНІ, РЕСОЦІАЛІЗАЦІЙНІ ПРАКТИКИ

Албул Ірина

Підтримка знедолених війною дітей: соціально-педагогічні ідеї Януша Корчака 213

Коляда Тетяна

Гуманістичні ідеї педагогічної спадщини Януша Корчака 216

Кузьменко Василь, Рідкоус Олеся

Розвиток гуманістичних ідей Януша Корчака про ефективність діяльності вчителя в умовах воєнної агресії 219

Кушнір Валентина

Опікунська педагогіка Януша Корчака в роботі з дітьми вимушених мігрантів 222

Московчук Ольга, Мащенко Роман

Діти і війна: згадаємо Януша Корчака 226

Підвальна Юлія

Проблеми соціалізації дітей в педагогічній спадщині Януша Корчака... 230

ІСТОРИКО-БІОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ І ЖИТТЄТВОРЧОСТІ ЯНУША КОРЧАКА

Любов Тітова

*здобувач третього(освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

ГУМАНІСТИЧНІ ІДЕЇ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ ЯНУША КОРЧАКА

Януш Корчак – польський педагог, письменник і лікар, який мав значний вплив на розвиток сучасної психолого-педагогічної думки. Його ідеї ґрунтувалися на гуманістичних принципах, які підкреслювали важливість поводження з дітьми з гідністю та повагою, а також створення освітнього середовища, яке сприяло б розвитку їхніх унікальних здібностей та інтересів.

Однією з ключових гуманістичних ідей Корчака була важливість прав дитини. Він вважав, що діти мають право на повагу та гідне ставлення, і що їх думка має бути почутою в усіх питаннях, що стосуються їхнього життя. Ця ідея була революційною на той час, оскільки кидала виклик традиційному авторитарному підходу до навчання і виховання дітей [2, с. 15]. Ідеї Корчака закладені при розробці сучасної «Конвенції про права дитини», прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН 1989 року, яка нині широко визнана фундаментальним аспектом прав людини.

Іншою центральною гуманістичною ідеєю у творчості Корчака є важливість навчання та виховання, орієнтованих на дитину. Він вважав, що освіта має бути зосереджена на потребах та інтересах дитини, а не на вимогах навчальної програми чи вчителя. Такий підхід підкреслював важливість виховання природної допитливості та творчості дитини [1].

Корчак також був рішучим прихильником розвитку характеру та моральних цінностей дитини. Він наголошував, що освіта має зосереджуватися не лише на академічних досягненнях, але й повинна виховувати у дитини почуття відповідальності, співчуття та співпереживання. Ця ідея була включена

в сучасні теорії освіти, які підкреслюють важливість виховання характеру та соціально-емоційного навчання [3].

Крім того, Корчак вірив у важливість створення демократичного середовища навчання. Він заохочував відкрите спілкування між викладачами та здобувачами та вважав, що останнім слід надати можливість брати участь у процесі прийняття рішень. Ця ідея була сприйнята сучасною педагогічною думкою та надихнула на розробку демократичних моделей освіти та навчання за безпосередньої участі здобувача [3].

Підсумовуючи, слід зазначити, що гуманістичні ідеї Януша Корчака мали значний вплив на розвиток як закордонної, так і вітчизняної психолого-педагогічної думки. Наголос на правах дітей, освіті, орієнтованій на дитину, розвитку характеру та демократичному освітньому середовищі, надихнув педагогів і дослідників у всьому світі. Взнявши на озброєння ідеї Корчака, ми можемо створити освітнє середовище, яке надає пріоритет потребам та інтересам дитини, сприяє розвитку її природної допитливості та творчості, а також культивує почуття відповідальності, співчуття та емпатії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Витрикуш І. В. Провідні гуманістичні ідеї Януша Корчака. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-providni-gumanistichni-ide-yanusha-korchaka-25297.html>.(дата звернення: 10.04.2023).
2. Виховання культури гідності дітей та учнівської молоді в позаурочній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: метод. посіб. / Під заг. ред. К. І. Чорної. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 260 с.
3. Головка М., Міхеєва О. Проблема педагогічного супроводу дитинства в педагогіці Я. Корчака. *Історико-педагогічний альманах*. 2012. №1. С. 41–43.

Наукове видання

**ГУМАННА ПЕДАГОГІКА У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:
ІДЕЇ ЯНУША КОРЧАКА ПРО АБСОЛЮТНУ САМОЦІННІСТЬ
ДИТИНИ**

Матеріали

**Всеукраїнської науково-практичної
онлайн-конференції з міжнародною участю
(м. Умань, 19 травня 2023 р.)**

Видається в авторській редакції